

Sygn.akt III AUa 712/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 1 lutego 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Barbara Orechwa-Zawadzka (spr.)

Sędziowie: SA Teresa Suchcicka

SA Dorota Elżbieta Zarzecka

Protokolant: Magda Małgorzata Gołaszewska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 1 lutego 2018 r. w B.

sprawy z odwołania J. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy

na skutek apelacji wnioskodawcy J. R.

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 12 lipca 2017 r. sygn. akt IV U 133/17

oddala apelację.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Teresa Suchcicka

Sygn. akt III AUa 712/17

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. decyzją z 13 grudnia 2016 r., wydaną na podstawie przepisów ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U.2016.887) odmówił J. R. prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, ponieważ na dzień zgłoszenia wniosku nie spełnił on warunku 5 – letniego okresu ubezpieczenia. W ostatnim dziesięcioleciu przed dniem złożenia wniosku, tj. od 3 października 2006 r. do 2 października 2016 r. nie udowodnił żadnych okresów składkowych i nieskładkowych. Nie spełnił też warunku z art. 58 ust. 3 ww. ustawy, ponieważ przerwy w jego zatrudnieniu przekraczają 6 miesięcy. ZUS uznał za udowodnione okresy składkowe w wymiarze 1 roku, 9 miesięcy i 13 dni.

W odwołaniu od tej decyzji J. R. podniósł, iż spełnia warunki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy i wniósł o przyznanie tego świadczenia.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Olsztynie wyrokiem z 12 lipca 2017 r. odwołanie oddalił. Sąd ten ustalił, że J. R. urodził się (...) Z zawodu jest kierowcą mechanikiem. W okresie aktywności zawodowej pracował na stanowiskach: pomocnika

kierowcy, robotnika budowlanego, maszynisty maszyn do formowania szkła płaskiego, kierowcy-kopacza, ładowacza nieczystości, kopacza i montera sieci wodno-kanalizacyjnych, kierowcy ciągnika, maszynisty maszyn oraz pracownika fizycznego. W latach 1975-1976, 1985-1986, 1992, 1992-1994, 1997-1998 odwołujący odbywał kary pozbawienia wolności, w trakcie których wykonywał pracę. Orzeczeniem Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Z. z 16 listopada 2015 r. został on zaliczony do lekkiego stopnia niepełnosprawności (symbol O2-P) na okres do 20 listopada 2017 r. z zaznaczeniem, że ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 28 lipca 2015 r. W październiku 2016 r. odwołujący złożył w ZUS wniosek o rentę. Do wniosku dołączył dwa pisma z Zakładu Karnego, orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 16 listopada 2015 r., zaświadczenie z (...) Przedsiębiorstwa Budownictwa, dwa świadectwa pracy, kopie 5 zaświadczeń, 5 sztuk Rp-7 oraz świadectwa wykonywania pracy w szczególnych warunkach, a także wynik badania RTG. W oparciu o załączone do wniosku dokumenty, organ rentowy uznał za udowodnione okresy składkowe od 8 września 1975 r. do 14 lutego 1976 r., od 8 stycznia 1985 r. do 13 grudnia 1985 r. i od 11 marca 1988 r. do 8 sierpnia 1988 r. Pismem z 7 listopada 2016 r. ZUS zwrócił się do skarżącego o przedłożenie oryginałów pozostałych dokumentów, jak też wypełnionego zaświadczenia o stanie zdrowia na druku N-9. Ponieważ odwołujący nie przedstawił wymaganych dokumentów w zakreślonym terminie, ZUS wydał zaskarżoną decyzję, nie kierując go na badanie przez lekarza orzecznika.

Celem ustalenia stopnia niezdolności do pracy odwołującego, Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłych lekarzy: ortopedy i neurologa. Biegli nie stwierdzili niezdolności do pracy, pomimo rozpoznania: rozpoczynającej się choroby D. prawej ręki, przebytego operacyjnego leczenia stawu łokciowego z nieznacznie ograniczonym wyprostem, przebytego leczenia operacyjnego w obrębie prawego stawu skokowego z poszerzeniem jego obrysów i niewielkim ograniczeniem ruchów przy zaawansowanych zmianach zwyrodnieniowych oraz rzadkich napadów padaczkowych. Wskazali w uzasadnieniu opinii, że ruchomość stawów łokciowego i skokowego po leczeniu operacyjnym jest zadowalająca i nie ogranicza zdolności do pracy. Zgłaszane napady padaczkowe są napadami rzadkimi i prawdopodobnie prowokowanymi alkoholem. Zdaniem biegłych, również występujące rzadkie napady padaczkowe nie ograniczają zdolności do pracy. Sąd Okręgowy dopuścił również dowód z opinii biegłego psychiatry który uznał, że ze względu na stan zdrowia psychicznego wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy.

Oceniając stan faktyczny sprawy Sąd Okręgowy odwołał się do przepisów art. 57, art. 58 ust. 1 pkt 5 i ust. 2, art. 12 ust. 1-3 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i wskazał, że odwołujący nie spełnia warunków do przyznania świadczenia rentowego. Nie wykazał on 5-letniego okresu składkowego i nieskładkowego w dziesięcioleciu poprzedzającym złożenie wniosku, tj. w latach 2006-2016, a ponadto nie jest niezdolny do pracy w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Rozpoznane przez biegłych schorzenia, a przede wszystkim stopień ich nasilenia i stopień naruszenia sprawności organizmu nie dają podstaw do uznania, by odwołujący utracił w znacznym stopniu zdolność do wykonywania pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji. Sąd w pełni podzielił opinie biegłych lekarzy, uznając je za wnikliwe i należycie uzasadnione. Sąd wyjaśnił, że pod pojęciem posiadanych kwalifikacji należy rozumieć nie tylko zdobyte wykształcenie, ale także rodzaj faktycznie wykonywanej pracy. Ocena niezdolności do pracy musi uwzględniać poziom kwalifikacji ubezpieczonego, możliwości zarobkowania w zakresie tych kwalifikacji, możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Sąd wskazał również, że orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie jest równoznaczne z istnieniem niezdolności do pracy, albowiem inne są kryteria oceny niezdolności do pracy, a inne niepełnosprawności. Przepisy ustawy z 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. 2011 r. Nr 127 poz. 721 ze zm.) dotyczą osób niepełnosprawnych, czyli tych osób których niepełnosprawność została potwierdzona orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności. Wydawane przez powołane w tym celu zespoły orzekające o niepełnosprawności orzeczenia ustalające stopień niepełnosprawności stanowią podstawę do korzystania z uprawnień określonych przepisami tej ustawy. Z przepisów tej ustawy wynika, że każda osoba, która uzyskała orzeczenie o całkowitej lub częściowej niezdolności do pracy na podstawie przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS jest uznawana równocześnie za osobę niepełnosprawną w rozumieniu art. 1 pkt 2 ustawy. Nie ma natomiast prawnych

podstaw do przyjęcia, by orzeczenia o stopniu niepełnosprawności były równocześnie orzeczeniami o stopniu niezdolności do pracy. W związku z tym posiadane przez odwołującego orzeczenie o stopniu niepełnosprawności nie może samo w sobie stanowić podstawy do przyjęcia, że wnioskodawca jest niezdolny do pracy w rozumieniu przepisów ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. oddalił odwołanie.

Apelację od tego wyroku wniósł J. R.. Podniósł, że ma utrudnione poruszanie się, a w sprawie nie zostało zbadane, czy może on poruszać się po schodach bez poręczy i czy może dźwigać lewą ręką. Wskazał również, że posiada wymagane okresy pracy. Mając to na uwadze skarżący wniósł o ponowne rozpoznanie sprawy i przyznanie mu prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie jest zasadna.

Sąd Okręgowy dokonał w sprawie prawidłowych ustaleń faktycznych, znajdujących należyte oparcie w zgromadzonym w sprawie materiale dowodowym w postaci opinii biegłych lekarzy sądowych: neurologa, ortopedy-traumatologa oraz psychiatry, a także dokonał właściwej oceny prawnej spornych okoliczności. Sąd Apelacyjny podziela i przyjmuje za własne ustalenia faktyczne oraz ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Spór w sprawie dotyczył tego, czy J. R. spełnia przesłanki do przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy. Zgodnie z art. 57 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta z tytułu niezdolności do pracy przysługuje ubezpieczonemu, który spełnił łącznie następujące warunki:

- 1) jest niezdolny do pracy;
- 2) ma wymagany okres składkowy i nieskładkowy;
- 3) niezdolność do pracy powstała w okresach, wskazanych w ustawie, albo nie później niż w ciągu 18 miesięcy od ustania tych okresów.

Jak stanowi art. 12 ust. 1 tej ustawy, niezdolną do pracy jest osoba, która całkowicie lub częściowo utraciła zdolność do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu i nie rokuje odzyskania zdolności do pracy po przekwalifikowaniu. Całkowicie niezdolną do pracy jest osoba, która utraciła zdolność do wykonywania jakiejkolwiek pracy (art. 12 ust. 2 ww. ustawy), zaś częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ww. ustawy).

Stosownie zaś do art. 13 ust. 1 ww. ustawy przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy oraz rokowania co do odzyskania zdolności do pracy uwzględnia się: 1) stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia i rehabilitacji; 2) możliwość wykonywania dotychczasowej pracy lub podjęcia innej pracy oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne.

Odnosząc się do pierwszej, podstawowej przesłanki przyznania prawa do świadczenia rentowego, jaką jest istnienie niezdolności do pracy należy wyjaśnić, że ocena niezdolności do pracy z medycznego punktu widzenia wymaga wiadomości specjalnych i Sąd nie może opierać ustaleń w tym zakresie na własnym przekonaniu (wyrok Sądu Najwyższego z 24 lutego 2010 r. w sprawie sygn. akt II UK 191/09, lex numer 590238). Mając to na względzie, Sąd Okręgowy prawidłowo ustalenia dotyczące kwestii zdolności J. R. do pracy poczynił opierając się na wnioskach wynikających ze sporządzonych w sprawie opinii biegłych lekarzy sądowych. Zespół biegłych z zakresu neurologii i ortopedii-traumatologii rozpoznał u wnioskodawcy: rozpoczynając się chorobę D. prawej ręki, przebyte operacyjne leczenie stawu łokciowego z nieznacznym ograniczeniem wyprostu, przebyte leczenie operacyjne z obrębie prawego stawu skokowego z poszerzeniem jego obrysów i niewielkim ograniczeniem ruchów przy zaawansowanych zmianach

zwyrodnieniowych oraz rzadkie napady padaczkowe. Biegli, mając na uwadze rozpoznane schorzenia uznali, że nie powodują one niezdolności do pracy. Wyjaśnili, że ruchomość stawu łokciowego lewego i prawego stawu skokowego jest zadowalająca i nie ogranicza zdolności do pracy. Napady padaczkowe są rzadkie, prawdopodobnie prowokowane alkoholem i również nie powodują niezdolności do pracy, poza stanowiskami niebezpiecznymi (opinia, k. 20-21). Biegły lekarz psychiatra uznał, że nie ma podstaw do stwierdzenia całkowitej ani częściowej niezdolności do pracy ze względu na stan zdrowia psychicznego wnioskodawcy (opinia, k. 35). Żadna ze stron postępowania nie wniosła zarzutów do opinii biegłych.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego, powyższe opinie biegłych lekarzy w sposób fachowy i spójny opisywały schorzenia występujące u wnioskodawcy oraz wyczerpująco wyjaśniały, z jakich względów uznali oni, że schorzenia te nie powodują niezdolności do pracy. Opinie zostały sporządzone przez specjalistów z dziedzin odpowiadających chorobom występującym u wnioskodawcy, posiadających gruntowną wiedzę z zakresu swojej specjalności oraz długoletnie doświadczenie zawodowe. Podstawą ich wydania były dowody obiektywne, przedstawiona w sprawie dokumentacja lekarska oraz badanie wnioskodawcy. Należy podkreślić, że biegli przy ocenie stopnia i przewidywanego okresu niezdolności do pracy mieli na uwadze kryteria określone w art. 13 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach FUS, tj. stopień naruszenia sprawności organizmu oraz możliwości przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia, jak też możliwość wykonywania pracy jako kierowca-mechanik. Wzięli też pod uwagę poziom wykształcenia zawodowego, wiek (w momencie badania 50 lat) i predyspozycje psychofizyczne wnioskodawcy.

Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji. Sąd ten prawidłowo uwzględnił w swoim rozstrzygnięciu wnioski płynące z wydanych w sprawie opinii biegłych lekarzy i uznał, że J. R. nie jest niezdolny do pracy. Obie opinie biegłych były co do tego jednomyślne. Brak jest zatem podstaw do uznania wniosków przeciwnych, zgodnie ze stanowiskiem prezentowanym przez wnioskodawcę, opierającym się na jego subiektywnych odczuciach. Podkreślić trzeba, że stwierdzenie określonych jednostek chorobowych nie jest jednoznacznie z uznaniem osoby za całkowicie bądź częściowo niezdolną do pracy.

Należy podzielić również wyjaśnienia Sądu pierwszej instancji odnośnie tego, że istnienie u wnioskodawcy orzeczenia o niepełnosprawności w stopniu lekkim nie miało wpływu na ustalenie niezdolności do pracy. Prawidłowo wskazał Sąd pierwszej instancji, że legitymowanie się orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności samo w sobie nie przesądza o występowaniu niezdolności do pracy, bowiem pojęcia niezdolności do pracy i niepełnosprawności nie są tożsame. Niezdolność do pracy występuje w przepisach prawa ubezpieczeń społecznych, głównie w ustawie o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, natomiast pojęcie niepełnosprawności znajduje swoje umiejscowienie w przepisach dotyczących świadczeń socjalnych, jak świadczenia pomocy społecznej, świadczenia z funduszu alimentacyjnego, zasiłki pielęgnacyjne i inne. Na gruncie obowiązującego prawa nie ma podstaw do utożsamiania wymienionych pojęć, względnie negowania występowania między nimi różnic, są one przesłanką do przyznania innego rodzaju świadczeń. Orzeczenie ustalające stopień niepełnosprawności powinno zostać jednak poddane ocenie biegłych, co miało miejsce w sprawie niniejszej. Orzeczenie Miejskiego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Z. z 16 listopada 2015 r., stwierdzające u J. R. lekki stopień niepełnosprawności z uwagi na choroby psychiczne (kod 02-P), istniejący do 20 listopada 2017 r. (k. 8 akt rentowych), zostało wzięte pod uwagę przy wydawaniu opinii przez biegłego lekarza z zakresu psychiatrii. Biegły uznał jednak, że nie wpływa ono na zdolność wnioskodawcy do wykonywania pracy zarobkowej.

Reasumując, z przeprowadzonego w sprawie postępowania dowodowego wynika, że wnioskodawca jest zdolny do pracy. Brak jest w materiale dowodowym sprawy dowodów na poparcie twierdzeń przeciwnych, dlatego Sąd w pełni uwzględnił wnioski wynikające z opinii biegłych. Również w apelacji skarżący nie podniósł żadnych argumentów, które mogłyby zmienić ocenę dokonaną przez Sąd Okręgowy. Skarżący odwołał się do istniejących u niego problemów z poruszaniem się i do braku możliwości dźwigania lewą ręką. Ocena stanu układu ruchu skarżącego była jednak w sprawie przedmiotem opinii biegłych lekarzy z zakresu neurologii i ortopedii-traumatologii. Biegli nie uznali, aby stan stawu łokciowego lewego i prawego stawu skokowego, czy też jakiegokolwiek inne przyczyny mogły uzasadniać uznanie, że J. R. jest niezdolny do pracy.

Oznacza to, że skarżący nie spełnił podstawowej przesłanki przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, określonej w art. 57 ust. 1 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Skoro przeprowadzone w sprawie postępowanie dowodowe wykazało, że J. R. nie jest niezdolny do pracy, nie istniała potrzeba badania pozostałych przesłanek. Uznanie przez sąd, że ubezpieczony nie spełnia jednego z kumulatywnych warunków uzasadniających przyznanie prawa do świadczenia, zwalnia od badania pozostałych przesłanek. W konsekwencji należało więc uznać, iż wyrok Sądu Okręgowego, jak i zaskarżona decyzja ZUS odpowiadają prawu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację.

SSA Dorota Elżbieta Zarzecka SSA Barbara Orechwa-Zawadzka SSA Teresa Suchcicka